

Ministerie van het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest
Brussel Stedenbouw en Erfgoed
Directie Monumenten en
Landschappen
Dhr. Thierry WAUTERS
Directeur
CCN - Vooruitgangstraat 80, bus 1
1035 Brussel

U/Ref: 04/PFU/638420 (DS)
EdS 2043-0309/06/2017-259 PU (DMS)
O/Ref: JMB/BXL-2.929/s.611
Bijlage : 1 dossier

Brussel,

Meneer de Directeur,

Betreft : BRUSSELS. IJzerenkruisstraat, 99: Voormalig Bestuur der Postchecks (Huis van de Vlaamse Volksvertegenwoordigers. Realisatie van een bezoekerscentrum met permanente tentoonstelling in de lokettenzaal, bouwen van een nieuwe trap ter vervanging van de bestaande spiltrap.

Eensluidend advies van de KCML.

Dossier behandeld door Mevrouw Emanuelle de Sart.

In antwoord op uw brief van 15/10/2017, ontvangen op 16/10/2017, maken wij u het **gunstig advies onder voorbehoud** over dat onze Commissie uitbracht tijdens haar vergadering van 18/10/2017 over hoger vermelde aanvraag.

Het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 2 april 1998 tot inschrijving op de bewaarlijst als monument van de bedaking, van een deel van de straatgevels, evenals van bepaalde delen van het interieur van het Voormalige Bestuur der Postchecks, gelegen Leuvenseweg 88 te Brussel.

Worden ingeschreven op de bewaarlijst als monument, wegens hun historische, artistieke en esthetische waarde: de bedaking; de gevels met uitzondering van het centrale gedeelte waarvan alleen de gevels vanaf de zesde verdieping deel uitmaken van de inschrijving; de roltrappen tussen de begane grond en de eerste verdieping; het buispostsysteem in de twee uiteinden van de vleugel aan de IJzerenkruisstraat; de lokettenzaal.

Historiek van het goed

Dit grote kantoorgebouw werd opgetrokken tussen 1937 en 1948, naar het ontwerp van Victor Bourgeois (1897-1962) die aan zeer strenge stedenbouwkundige voorschriften moest voldoen. Het pand volgt een H-plan en neemt een volledig woonblok in beslag, gelegen tussen de Drukpersstraat, de Leuvenseweg, de Noordstraat en de IJzerenkruisstraat.

De lokettenzaal op de begane grond is een monumentale, bijzonder imposante ruimte met nadrukkelijke pilastergeleding, waarin steen, brons, spiegelglas en platen in similisteen afwisselend worden gebruikt. De poststukken werden verspreid over de verschillende loketten en bureaus via een buispostsysteem, dat nog steeds aanwezig is.

Het gebouw betekende een ommekeer in de esthetische conceptgeving van de architect. De ontwerpen, waarvan de eerste van 1937 dateren, vormen in Brussel het eerste voorbeeld van een

kantoorgebouw met centrale vleugel. Bourgeois had duidelijk Amerikaanse modellen voor ogen toen hij een functioneel en modern uitzicht koppelde aan een verbindingssysteem met paternosterlift en roltrappen op elke verdieping en een buispostsysteem voor de poststukken. De technische waarde van het pand bestaat hierin dat het gebouw als een prototype van een gewapende betonstructuur geldt. Ook werd er bijzonder veel zorg besteed aan de akoestiek, o.a. door het gebruik van geluiddempende zwevende vloeren.

In 1991 werd het gebouw in vervallen toestand aangekocht door het Vlaamse parlement. In 1997 werd na een architectuurwedstrijd gekozen voor een restauratieproject dat in 2002 werd afgerond. Het voormalige Postchequegebouw, nu Huis van de Vlaamse Volksvertegenwoordigers, huisvest sindsdien de 124 Vlaamse volksvertegenwoordigers, hun medewerkers en de administratie van het Vlaamse Parlement; daarnaast zijn het Kinderrechtencommissariaat, de Vlaamse Ombudsdienst en het Vlaamse Vredeinstituut er gevestigd: in totaal gaat het om 500 kantoren. In 2007-2008 werd in de lokettenzaal een losstaand duplex-paviljoen gebouwd met brasserie, winkel, vestiaire, videowall en lounge.

Het project

In 2012 besliste het Uitgebreid Bureau van het Vlaamse Parlement om de lokettenzaal uit te bouwen tot een nieuw bezoekerscentrum met een permanente tentoonstelling, onderwerp van deze aanvraag. De doelgroepen zijn studenten en verenigingen, die in de toekomst het Parlement moeten kunnen bezoeken zonder begeleiding van een gids. Daarom moet ook de doorstroming vanuit deze ruimte naar de rest van het gebouw verbeterd worden; daarvoor zou er een nieuwe trap met dubbele flux gebouwd worden ter vervanging van de bestaande enkelvoudige spiltrap die van de interventie van 1998-2002 dateert.

-Nieuw bezoekerscentrum

Het realiseren van een bezoekerscentrum includeert het bestaande duplex-paviljoen dat de mogelijkheid zal blijven bieden aan ongeveer 50 personen/zitplaatsen eten en drinken te verschaffen. Er wordt nieuw tentoonstellingsmeubilair voorzien dat moet toelaten aan 75 personen gelijktijdig de permanente tentoonstelling te kunnen doorlopen, ook aan personen met een beperking. Deze meubilair wil een goed overzicht op de beschermde lokettenzaal toelaten en benadrukken en wordt vormgegeven met materialen (glas, wit gepoederlakt staal en bronskleuren) die naar de oorspronkelijke architectuur (witte marmer en brons) verwijst. Dit meubilair is bewust laag en ergonomisch vormgegeven en betref in totaal 10 meubels (een ronde balie, 3 vitrinekasten, interactieve tafels, banken en stoelen).

De kasten worden niet verankerd in de vloer en geplaatst op een kunststofbuffer om de witte marmeren vloer te beschermen. De oude postloketten worden hergebruikt en geïntegreerd in het nieuwe bezoekerscentrum.

De zaalverlichting blijft de hoofdverlichting, maar aan de onderzijde van de vitrinekasten wordt ook bijkomende verlichting aangebracht.

De benodigde technieken (data en elektriciteit) zullen aangebracht worden door kabelgoten en vloergoten, zodat er nergens geboord zal moeten worden.

-Nieuwe trap

De bestaande enkelvoudige spiltrap verbindt de lokettenzaal met het niveau van het Atrium en van daaruit het volledige gebouw. Deze spiltrap dateert van de interventie van 1998-2002. Deze spiltrap is vrij smal en laat niet toe dat twee personen gelijktijdig dalen en stijgen.

Er wordt een nieuwe stalen constructie voorzien die zelfdragend zou zijn en raakt niet aan de bestaande loketten noch aan de wanden van de lokettenzaal. In de plaats van enkelvoudig zal de nieuwe trap dubbelvoudig zijn, en breder, wat een betere en dubbele doorstroom mogelijk maakt. Tegen de nieuwe trapconstructie zal een groot scherm gemonteerd worden (9 schermen van 46 inch (116,84 cm)), centraal boven de toegangsdeuren.

Advies van de KCML

De KCML verdedigt volgende **aandachtspunten op erfgoedvlak**:

- De vooropgestelde vloeroppervlakte van het bezoekerscentrum mag niet te omvangrijk zijn;
- De nieuwe structuren mogen de aandacht niet afleiden van de beschermde ruimte. Dit betekent dat er voorkeur moet gegeven worden aan een lichte en transparante vormgeving;
- Het hergebruiken van de oude postloketten is een pluspunt;
- Een reversibele plaatsingswijze van de voorziene structuren;
- Nazicht op de toegelaten belasting van de vloer;
- De nieuwe trap mag niet dienen als drager voor schermen en dergelijke.

Aan al deze voorwaarden is voldaan wat betreft het **nieuwe meubilair voor het bezoekerscentrum**. De voorgestelde structuren zijn immers licht, gefragmenteerd, kunnen door de grootte van de zaal perfect opgenomen worden zonder afbreuk te doen aan de bestaande architectuur, sluiten qua vormgeving respectvol aan, perfect reversibel, en daarenboven wordt een deel van de oude loketten herbruikt waardoor er een interessante historische interactie plaatsvindt. Daarbij werd de toegelaten belasting van de zaal reeds in 2009 getest en is ruim voldoende.

De KCML uit dus een gunstig advies over het nieuwe meubilair voor het bezoekerscentrum.

De **nieuwe trap** die voorgesteld wordt, daarentegen, voldoet niet aan de verwachtingen van de KCML. De bestaande enkelvoudige spiltrap is inderdaad ondermaats op vlak van doorstroming. Het ontwerp voor de nieuwe trap is op praktisch vlak zeker een verbetering te noemen, maar op architecturaal vlak kan de voorgestelde structuur geen meerwaarde genoemd worden. De metalen structuur, opgebouwd uit klassieke I-, U-, L- en T-profielen, is van een grote banaliteit. Deze lijkt

niet architecturaal ontworpen te zijn, en niet geïntegreerd op erfgoedkundig vlak, in tegendeel van de bestaande spiltrap die erg goed aansluit bij de beschermde lokettenzaal qua materiaalgebruik, schaal en architecturale waarde.

De KCML is dus niet akkoord met de vervanging van de bestaande trap door dit ontwerp; de nieuwe trap mag geen afbreuk doen aan de ruimte waarin ze gepositioneerd zal worden.

Een trapvervanging kan overwogen worden, maar dan zou er een kwalitatiever alternatief moeten voorgesteld worden. Het nieuw ontwerp moet de banaliteit en standaardisering overstijgen, rekening houden met het bestaande kleuren- en materialenpalet, en eerder een versterking dan een verarming van de beschermde lokettenzaal vormen. De KCML vraagt naar een lichter ontwerp dat zich beter integreert: fijnere profielen, donkere kleur, geen glazen elementen. Ze vraagt tevens om te streven naar een reversibel en minder massief scherm, eventueel op een mobiel element of met behulp van projectie.

Conclusie

Het advies van de KCML is dus gunstig voor het meubilair van het nieuw bezoekerscentrum en gunstig onder voorbehoud dat een nieuw kwalitatiever alternatief voor de trap wordt voorgesteld.

Er dient ook een lastenboek te worden ingediend om de voorziene werken precies te beschrijven.

Met de meeste hoogachting,

A. AUTENNE
Secretaris

S. DE BORGER
Ondervoorzitter

Kopie : BDU-DML : Mevr. Emanuelle de Sart